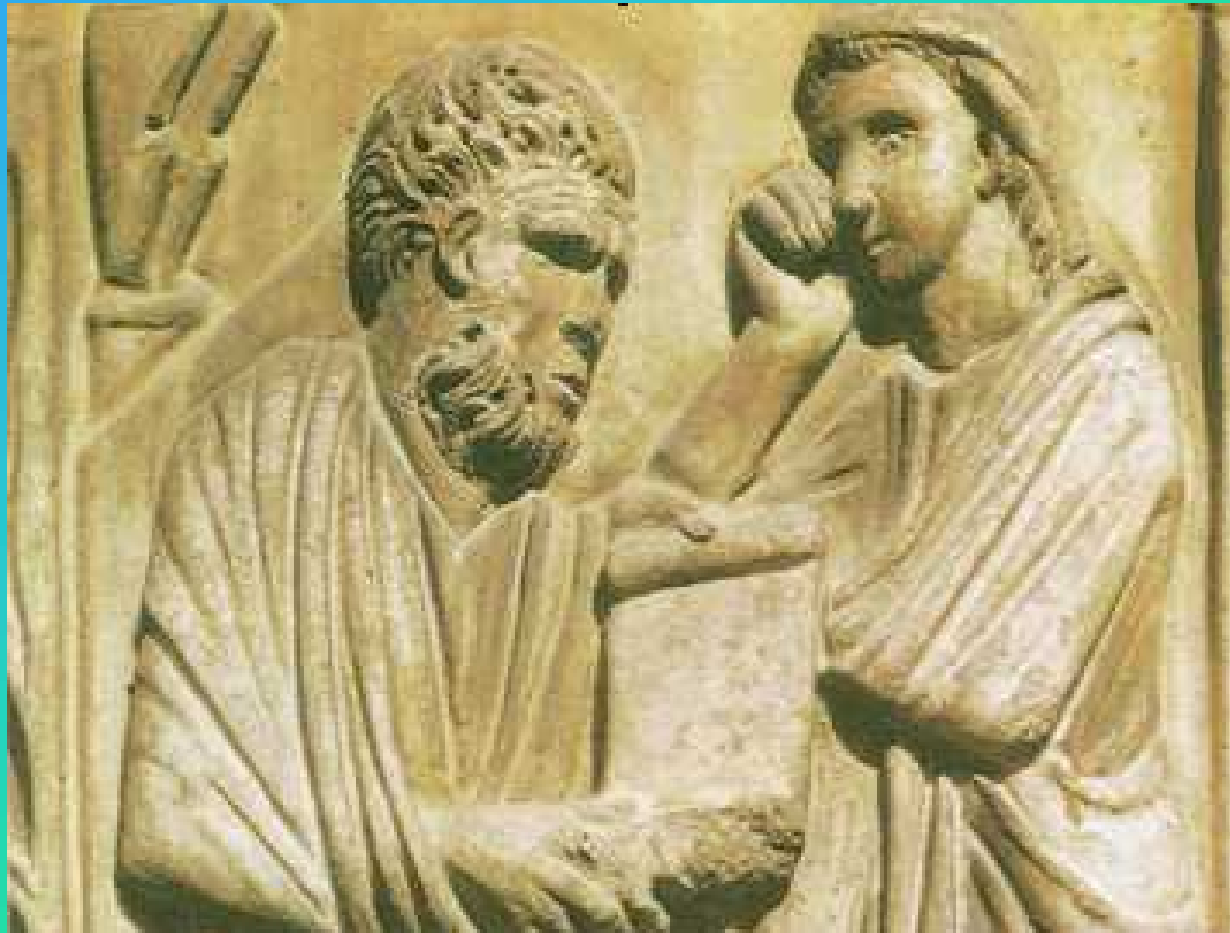
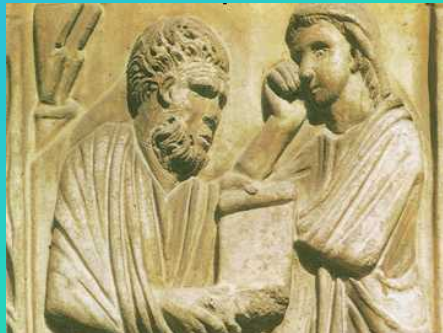

2 LINGÜÍSTICA

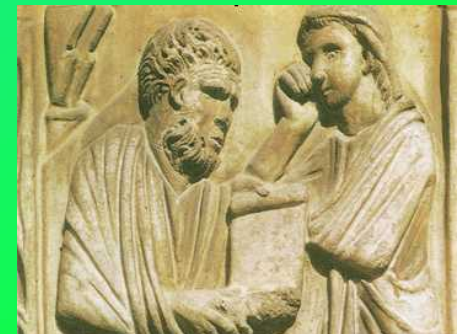
ALGUNA RAÓ PER ESTUDIAR LLATÍ

- «Perquè toca».
- Descobrir l'origen de moltes de les llengües.
- Coneixement de les arrels de la nostra literatura.
- Millorar la teva llengua.
- Facilitar la relació amb els parlants d'altres llengües.
- La cultura llatina ha impregnat durant segles bona part de la nostra forma de ser.
- Ens van enamorar de la forma de fer: la seva llengua, els seus costums, la seva organització social, el seu «modus vivendi»...

PERQUÈ TU I JO PARLEM LLATÍ!

La comparació de les llengües, estudis iniciats en el segle XIX, va intentar comprendre l'origen d'aquestes i el seu possible parentiu. Els va semblar que algunes llengües tenien un origen comú. Comparant lèxics i les estructures de les oracions van arribar a la hipòtesi que entre el **sànskrit**, el **grec**, el **llatí**, i l'**anglès**, eres filles d'una llengua que varen anomenar **indoeuropea**, parlada per un poble habitant del centre i est d'Europa (3000 - 2000 aC).

PERQUÈ TU I JO PARLEM LLATÍ!

No tenim cap testimoni escrit d'aquesta llengua, únicament podem seguir les llengües que en van derivar i que es van estendre per Europa i per Àsia.

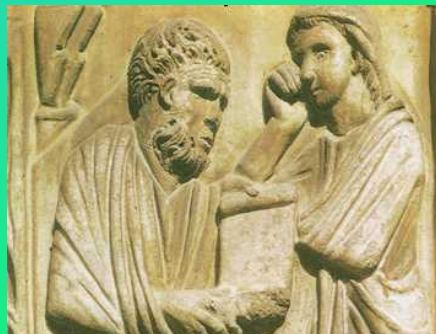
Aquesta, la indoeuropea, es va anar transformant i creant noves formes de parlar, com la llengua llatina. I aquesta es va anar propagant, també, creant noves maneres d'anomenar les coses. El llatí es va anar difonent per Europa i per part d'Àsia, per mitjà dels soldats, els comerciants, els colons, la religió... i es va anar transformant en contacte amb llengües de cada territori. A les classes de català ja has treballat o treballaràs tot això del **substrat**, el **superstrat** i l'**adstrat**. El nostre avi és indoeuropeu i la nostra mare la llengua llatina.

EXEMPLE DEL MÈTODE DE LA LINGÜÍSTICA COMPARADA

**LLENGÜES
INDOEUROPEES**

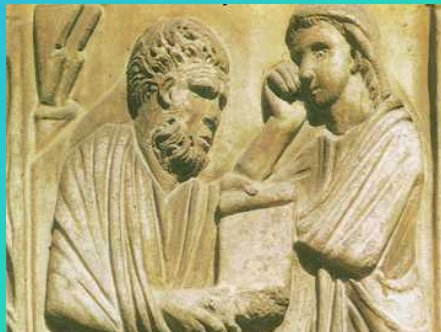
**LLENGÜES NO
INDOEUROPEES**

CATALÀ	SÀNSCRIT	GREC	LLATÍ	ANGLÈS	EUSKERA	HONGARÈS	TURC
tres	<i>tràyas</i>	<i>[treis]</i>	<i>tres</i>	<i>three</i>	<i>hiru</i>	<i>hàrom</i>	<i>üç</i>
pare	<i>pitàr</i>	<i>[pater]</i>	<i>pater</i>	<i>father</i>	<i>aita</i>	<i>atya</i>	<i>baba</i>
mare	<i>matàr</i>	<i>[meter]</i>	<i>mater</i>	<i>mother</i>	<i>ama</i>	<i>anya</i>	<i>anne</i>

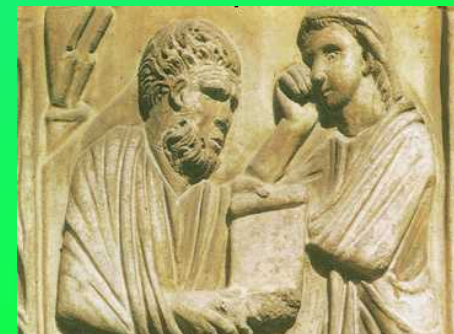
COMPARACIÓ DE LES LLENGÜES ROMÀNIQUES

LLATÍ	CATALÀ	CASTELLÀ	ITALIÀ	FRANCÈS	ROMANÈS	ANGLÈS
<i>aqua</i>	aigua	agua	acqua	eau	apa	aquatic
<i>lex</i>	lleï	ley	legge	loi	lege	legal
<i>civi</i>	ciudadà	ciudadano	cittadino	citoyen	cetatean	citizen
<i>populus</i>	poble	pueblo	popolo	peuple	popor	populace
<i>nox</i>	nit	noche	notte	nuit	noapte	nocturnal
<i>sal</i>	sal	sal	sale	sel	sare	saline

COMPARACIÓ DELS RESULTATS DE DUES INFLUÈNCIES LLATINES

LLATÍ DE LA BÈTICA			LLATÍ DE LA TARRACONENSE				
LLATÍ 2	CASTELLÀ	GALLEC	LLATÍ 1	CATALÀ	OCCITÀ	FRANCÈS	ITALIÀ
<i>aflare</i>	hallar	achar	<i>tropare</i>	trobar	trobar	trouver	trovare
<i>quaerere</i>	querer	querer	<i>volere</i>	voler	voler	vouloir	volere
<i>metus</i>	miedo	medo	<i>pavore</i>	por	por	peur	paura
<i>fabulare</i>	hablar	fablar	<i>parabulare</i>	parlar	paraular	parler	parlare
<i>cama</i>	cama	cama	<i>lectu</i>	llit	liech	lit	letto

POTS COMPARAR

LLATÍ:	<i>Pater noster, qui es in caelis...</i>
CATALÀ:	Pare nostre, que esteu en el cel...
OCCITÀ :	Paire nòstre que siès dins lo cèl...
CASTELLÀ:	Padre nuestro, que estás en los cielos...
FRANCÈS:	Notre Père, qui es aux cieux...
GALLEC:	Pai Nosso que estais no céu...
ANGLÈS:	Our Father, who art in heaven...
ALEMANY:	Unser Vater im Himmel!
NORUEG:	Fader vår, du som er i himmelen!
NEERLANDÈS:	Onze Vader die in de hemel zijt...
TURC:	Adýn kutsal kýlýnsýn...

Tres famílies lingüístiques: llatina, germànica i turca.

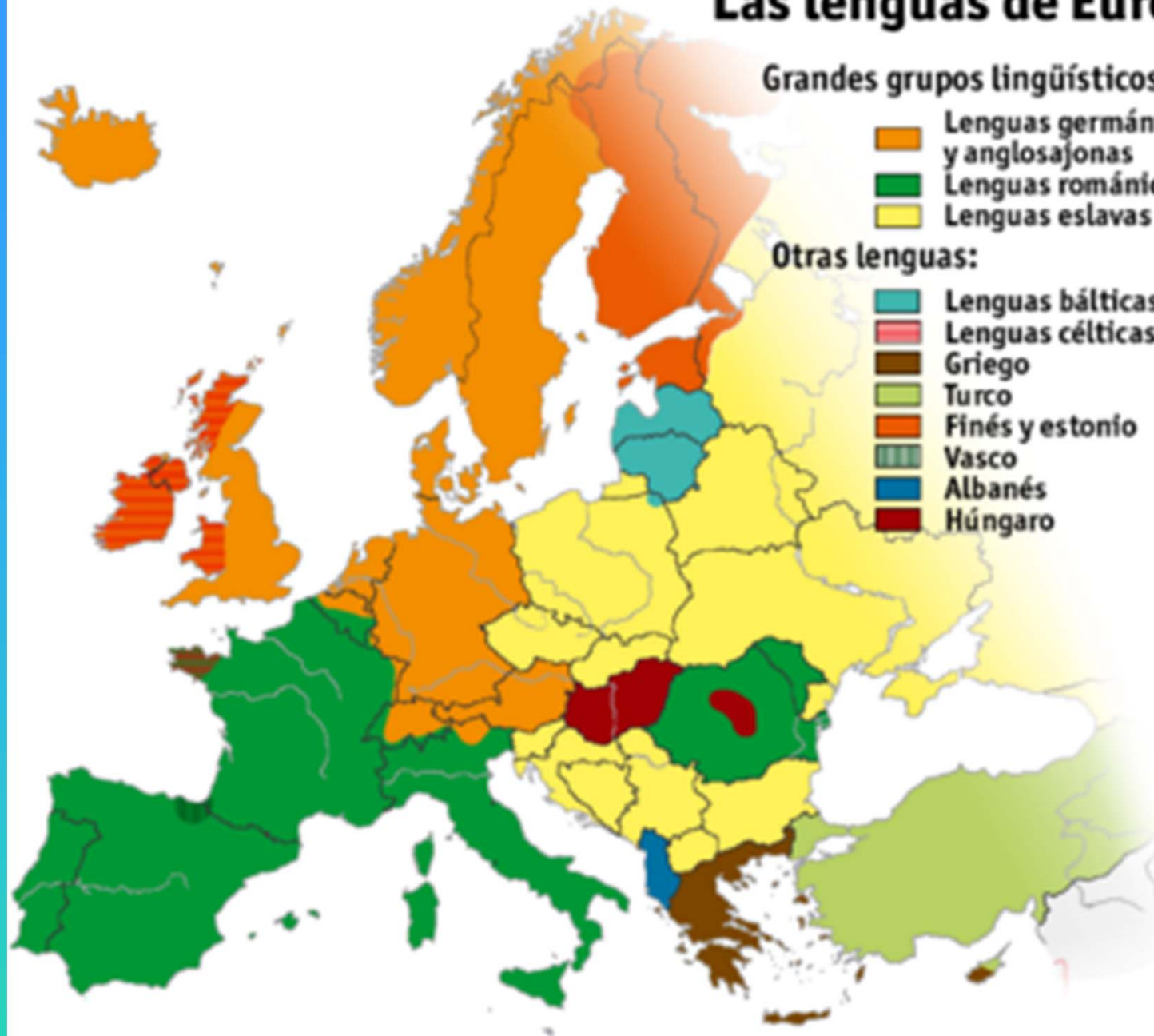

EL LLATÍ

Els pobles que anaven conquerint i dominant Europa, procedents del centre i de l'est d'aquest continent, varen arribar a la península Itàlica, aproximadament, cap a l'any 1000 aC. Aquests pobles d'origen indoeuropeu ja parlaven amb llenguatges diferenciats. Un d'aquests grups es va assentar al Laci, poc abans de l'any 1000 aC; la seva llengua el llatí evolucionà i es va estendre a tota la península Itàlica, mentre Roma anava dominant i annexionant els pobles veïns.

El llatí es parlava, ja en el segle II dC, des de la mar Càspia fins a la península Ibèrica, des de Britània fins a Egipte. Evidentment era un llatí divers fruit del contacte amb les llengües autòctones.

Las lenguas de Europa

ETAPES DEL LLATÍ

L'evolució de les llengües és un fet habitual quan entren en contacte amb una altra realitat lingüística. Si ja des d'un principi el contacte amb els umbres, els etruscs i els grecs, la va anar modificant, imagina't el que va passar a través dels segles. Aquí pots veure una cronologia del llatí:

Arcaic	Clàssic - segle d'or	Postclàssic	Tardà
fins al segle II aC	segle I aC a segle I dC	segles I i II dC	del segle III al segle VII

Quan el llatí deixa de ser una llengua parlada:

Medieval	Humanístic	Neollatí
del segle VIII al XIV: llengua de cultura	des del segle XV	el del segle XXI

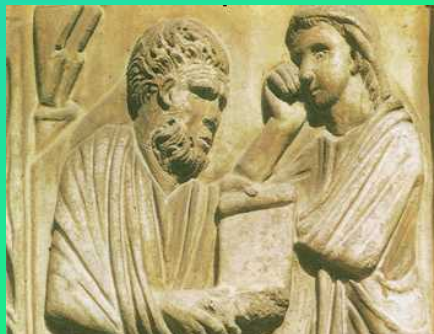
Qualitat del llatí parlat:

Llatí culte	Llatí col·loquial o familiar
escriptors, mestres, administració	classes populars

L'ETIMOLOGIA

L'etimologia és l'estudi de l'origen de les paraules, que s'han incorporat a un idioma: quina és la seva *font*, la seva *forma* i significat primitius, i els canvis soferts.

<i>filius</i>	fill	hijo	fils	filho	figlio
---------------	------	------	------	-------	--------

FINIS HUIUS CAPITIS